

Fecr Yayınları: 688

GÜNCEL MESELELER İŞİĞİNDA KURBAN

Dr. Yahya SOLMAZ

© FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
(Sertifika no: 13178)

Mizanpaj ve Kapak
FCR

Baskı ve Cilt
NY MATBAACILIK YAYINCILIK
KAĞITÇILIK TİC. VE SAN. LTD. ŞTİ.
Ostim OSB Mh. 1250 Cd. No: 24 Yenimahalle/ANKARA
Tel: (0533) 591 86 17 (Sertifika no: 50732)

1. Baskı: Haziran 2023

ISBN: 978-625-6436-35-0

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SANAYİ ve TİC. LTD. ŞTİ.
Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1
Ulus-Altındağ/ANKARA • Tel: (0312) 310 08 60
Web: www.fcr.com.tr • e-mail: fcr@fcr.com.tr

GÜNCEL MESELELER İŞİĞİNDA
KURBAN

Dr. Yahya SOLMAZ

Ankara 2023

Dr. Yahya SOLMAZ

1985 yılında Siirt'te doğdu. 2005 yılında Diyarbakır İmam Hatip Lisesi'nden mezun oldu. 2007 yılında imam hatip olarak atandı. Ortaokul ve lise yıllarında farklı hocalardan Arapça ve İslamî ilimler eğitimi aldı. 2010 yılında Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden mezun oldu. Aynı yıl Kayseri Dini Yüksek İhtisas Eğitim Merkezi'ne kursiyer olarak başladı. 2013 yılında eğitimini başarıyla tamamladıktan sonra Din İşleri Yüksek Kurulu Uzman Yardımcılığına atandı. 2014 yılında Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Tefsir alanında yüksek lisansını tamamladı. 2016 yılında Din İşleri Yüksek Kurulu Uzmanlığına atandı ve halen bu görevi sürdürmektedir. 2020 yılında Yıldırım Beyazıt Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi İslam Hukuku alanında "Ahkâm-ı Sultâniyye Türü Eserlerde Yürütme ve Yargı Erkleri (Mâverdî, Ebû Ya'la ve Cüveynî Örneği)" adlı doktora teziyle doktorasını tamamladı. Evli ve dört çocuk babası olup Arapça bilmektedir.

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	9
ÖN SÖZ	11
GİRİŞ	13
I. İLGİLİ KAVRAMLAR	15
1. Kurban	15
2. Udhiye	17
3. Nezir/Adak	17
4. Akıka	17
5. Hedy	22
6. Zebh	23
7. Nahr.....	24
II. İNSANLIK TARİHİNDE KURBAN	25
1. Semavi Dinlerde Kurban	25
1.1. Yahudilikte Kurban	25
1.2. Hristiyanlıkta Kurban	28
2. Diğer Dinlerde Kurban.....	30
3. Câhiliye Döneminde Kurban.....	36
III. İSLAM'DA KURBAN MAHİYETİ VE ÇEŞİTLERİ	40
1. Kurbanın Mahiyeti ve Hikmetleri	40
2. Kurban Çeşitleri.....	45
2.1. Udhiye Kurbanı.....	45
2.2. Hedy Kurbanı.....	46
2.2.1. Temettu' ve Kırân Hedyi.....	47
2.2.2. İhsar Hedyi.....	48
2.2.3. Nezir (Adak) Hedyi.....	48
2.2.4. Ceza Hedyi.....	48
2.3. Akıka Kurbanı.....	49
2.4. Nezir/Adak Kurbanı	50
3. Farklı Görüş ve Deliller Işığında Kurbanın Dini Hükümü	51

3.1. Kurban İbadetinin Hükmüyle İlgili Kur'an'dan Deliller	55
3.2. Kurbanın Hükmüyle İlgili Diğer Deliller.....	61
3.2.1. Kurbanın Vacip Olduğuna İşaret Eden Deliller	61
3.2.2. Kurbanın Sünnet Olduğuna İşaret Eden Deliller ..	68
3.3. Değerlendirme	73

KURBANLA İLGİLİ GÜNCEL MESELELER

1. KURBANIN MAHİYETİ İLE İLGİLİ MESELELER	77
1.1. Kurban Kesmek Yerine Sadaka Vermek	77
1.2. Seferi Kişinin (Yolcunun) Kurban Kesmesi	88
1.3. Vefat Etmiş Kişiler Adına Kurban Kesmek	92
1.4. Kurban Niyetiyle Alınan Hayvanın Kaybolması veya Telef Olması	98
1.5. Türbelerde veya Misafir Karşılarken Kurban Kesmek ..	104
2. KURBANIN NİTELİKLERİYLE İLGİLİ MESELELER..	110
2.1. Erken Gelişim Gösteren Bazı Sığır Cinslerinin Gerekli Yaşı Tamamlamadan Kurban Olarak Kesilmesi	110
2.2. Yabani Hayvanların (Geyik vb.) Kurban Olarak Kesilmesi	120
2.3. Gebe, Dişi Hayvanların Kurban Olarak Kesilmesi	122
3. VEKÂLETLE KURBAN İLE İLGİLİ MESELELER	128
3.1. Vekâletin Tanımı	128
3.2. Vekâletle Kurban Yöntemleri.....	130
4. KURBAN ALIM SATIM YÖNTEMLERİ İLE İLGİLİ MESELELER	140
4.1. Kilo Üzerinden Yapılan Kurbanlık Satışı	140
4.2. Ticari Kuruluşların Kurbanlık Satışı	154
5. KURBANLIK HAYVANIN KESİMİ İLE İLGİLİ MESELELER	157
5.1. Kurban Kesim Vakti.....	157
5.2. Kesimde Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar	160
5.3. Kesim Şekilleri	164
5.3.1. Klasik Kesim	164
5.3.2. Modern Kesim Yöntemleri.....	168

a. Vurucu Bayılma Yöntemi.....	170
b. Gazla Bayılma Yöntemi	174
c. Elektroşok İle Bayılma Yöntemi	177
d. Kesimin Akabinde Gerçekleştirilen Bayılma Yöntemi	188
e. Hayvanda Hipnoz Yöntemi.....	189
Değerlendirme	191
6. KURBAN KESİM SONRASI İLE İLGİLİ MESELELER..	196
6.1. Kesildikten Sonra Hastalıklı Olduğu Anlaşılan Kurbanın Durumu	196
6.2. Kurban Etleri ve Derilerinde Tasarrufta Bulunmak	206
SONUÇ	215
KAYNAKÇA	221

KISALTMALAR

- AÜİF : Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi
b. : İbn
Bkz. : Bakınız
DİA : Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi
DİB : Diyanet İşleri Başkanlığı
Hz. : Hazreti
ö. : Ölüm tarihi
İFAV : Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı
Nşr. : Neşreden
s. : Sayfa
thk. : Tahkik eden
tsz. : Tarihsiz
trc. : Tercüme Eden
TDV : Türkiye Diyanet Vakfı
TDVY : Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları
Vb : Ve benzeri
b.y.y. : Basım yeri yok

ÖNS ÖZ

Kurban ibadeti, kökeni itibarıyla insanlık tarihi kadar eski olup Hz. Adem'den itibaren varlığını sürdürmektedir. İslam dininin gelmesiyle birlikte bu ibadet, geçen süreçte içine karıştırılan tevhide aykırı unsurlardan arındırılarak yeniden meşru kılınmıştır. Müslüman toplumların belirli simgesi ve şiarı sayılan ibadetlerden biri olarak kurban, asırlardan beri Müslümanların dini hayatında önemli bir yer tutmaktadır.

İslam âlimleri, yaptıkları çalışmalarda önemine binaen bu ibadeti ayrı bir başlık altında detaylı olarak incelemiş, konuyla ilgili ortaya çıkan yeni meselelere Kur'an ve Sünnet çerçevesinde cevap bulmaya çalışmışlardır. "Güncel Meseleler Işığında Kurban" başlıklı bu kitap da aynı amaçla kaleme alınmıştır. Hiç şüphesiz bu çalışma bir ilmihal kitabı niteliğinde değildir. Bu çalışmada kurbanın tarihçesi, anlam ve mahiyetinin yanında kurbanın dini hükmüne kaynaklık eden deliller serdedilerek farklı görüşler arasında karşılaştırma yapılmıştır. Kitabın sonraki bölümlerinde ise kurban ile ilgili güncel bazı meseleler mukayeseli bir şekilde ele alınmıştır. Bu bağlamda kurbanın mahiyeti ve nitelikleri, kurbanda vekâlet, kurbanın satın alınma yöntemleri, kurban kesim yöntemleri gibi pek çok hususta ortaya çıkan yeni soru ve sorunlara temas edilmiştir.

Çalışmamızda kurban kesmek yerine sadaka vermek, yaşını doldurmamayan hayvanı kurban kesmek, vekâlet yoluyla kurban kesmek, kilo hesabıyla kurbanlık satın almak, kurban kesiminde elektroşok yöntemi kullanmak gibi pek çok mesele inceleme konusu yapılmış ve bu hususlarda bir sonuca ulaşmaya çalışılmıştır. Kitap nihayete erdirilirken ise daha önce

her bölümde ilgili konu hakkında yapılan değerlendirmeler özetlenerek sunulmuş ve varılan sonuçlara kısaca işaret edilmiştir. Çalışmamızın Allah nezdinde hayırlı ameller cümlesinden sayılması temel niyazımızdır. Gayret bizden, Tevfik Allah'tandır.